

EVALUACIJA PROVEDBE

Lokalne razvojne strategije LAG-a „Međimurski doli i bregi“ 2014. - 2020. godine EX-POST

Prosinac 2025. godine

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj,

Podmjera 19.2. "Provedba operacija unutar CLLD strategije", Podmjera 19.3. "Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a" i Podmjera 19.4. "Tekući troškovi i animacija" u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“

LAG Međimurski doli i bregi

PROGRAMA RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020.

Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

SADRŽAJ

OSOBNOST ISKAZNICA LAG-a Međimurski doli i bregi.....	4
1. UVOD	5
1.1. Izvor financiranja i programski okvir.....	5
1.2. Svrha i ciljevi evaluacije	6
1.3. Metodološki pristup evaluaciji	6
1.4. Kratki opis LAG-a i područja djelovanja	6
2. KONTEKST PROVEDBE LRS 2014.-2020.	7
2.1. Uloga LAG-a u provedbi LEADER/CLLD pristupa	7
2.2. Organizacijski i institucionalni okvir provedbe	8
2.3. Razvojni kontekst i teritorijalna složenost	8
2.4. Prijelazno razdoblje i kontinuitet strateškog planiranja.....	8
2.5. Sažeto evaluacijsko polazište za nastavak analize.....	9
3. PODMJERA 19.1.: PRIPREMNA POMOĆ	10
3.1. Uloga podmjere 19.1. u strateškom ciklusu LAG-a	10
3.2. Izrada LRS 2023.-2027.....	10
3.3. Evaluacijski ishod i dodana vrijednost podmjere 19.1.	11
3.4. Zaključna evaluacijska ocjena podmjere 19.1.	11
3.5. Sažeto evaluacijsko polazište za nastavak analize	11
4.4. Analiza strateških ciljeva, mjera i financijske alokacije LRS 2014.-2020.....	14
5.1. Podmjera 19.2: Provedba LRS putem LAG natječaja (TO 1.1.3. i 2.1.2/ PRR 6.3.1 i 7.4.1).....	15
7. PODMJERA 19.4.	28
TO 2.2.2. Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS-a (Podmjera 19.4.)	28
7.1. Organizacijski kapaciteti i ljudski resursi LAG-a.....	28
7.2. Animacija, edukacija, promocija i vidljivost LEADER/CLLD pristupa	29
7.3. Ostvarenje pokazatelja i analiza rezultata	31
7.4. Kontrole, terenski rad i administrativna složenost	31
7.5. Evaluacijski osvrt: dostatnost alokacije i stvarni opseg rada.....	31
7.6. Zaključak podmjere 19.4.	31
9. DODATNA VRIJEDNOST U PROVEDBI LRS LAG-a MEĐIMURSKI DOLI I BREGI. 33	33
9.1. Pregled provedenih projekata izvan LEADER programa	34
9.2. Organizacijski učinak	35
9.3. Zaključna evaluacija dodatne vrijednosti	35

10. ZAKLJUČCI PROVEDBE LRS LAG-A MEĐIMURSKI DOLI I BREGI 2014.-2020.	35
11. ZAVRŠNA EVALUACIJSKA OCJENA PROVEDBE LRS LAG-a MEĐIMURSKI DOLI I BREGI 2014.-2020.	37

OSOBNOSTNA ISKAZNICA LAG-a Međimurski doli i bregi

Naziv LAG-a:	Lokalna akcijska grupa Međimurski doli i bregi
Adresa sjedišta LAG-a:	Josipa Marčeca 27 40305 Nedelišće
Web stranica:	http://www.lag-medjimurskidoliibregi.hr/
Kontakti:	Tel: +385 (0)915349266 Mob: +385 (0)989323599 E-mail: lag.mdib@gmail.com
Datum osnivanja/registracije:	22.10.2012.
OIB:	86834640417
MB:	02932164
Registarski broj udruge:	2001246
RNO:	0226701
IBAN:	HR5424020061100644476
Broj jedinica lokalne samouprave/naselja:	17 JLS /108 naselja
Uključene jedinice lokalne samouprave:	Gradovi: Čakovec i Mursko Središće Općine: Belica, Dekanovec, Domašinec, Gornji Mihaljevec, Mala Subotica, Nedelišće, Podturen, Pribislavec, Selnica, Strahoninec, Sveti Juraj na Bregu, Sveti Martin na Muri, Šenkovec, Štrigova i Vratišinec.
NUTS I:	Kontinentalna Hrvatska
Površina LAG-a:	503,83 km ²
Broj stanovnika (2021.):	81.334 stanovnika
Izvor financiranja:	M19, Program ruralnog razvoja RH 2014.-2020./EPFRR (90%), RH(10%)

1. UVOD

Ovim evaluacijskim izvješćem provodi se završna (ex post) evaluacija provedbe Lokalne razvojne strategije (u daljnjem tekstu: LRS) LAG-a Međimurski doli i bregi za programsko razdoblje 2014.-2020., uključujući provedbu svih podmjera Mjere 19 LEADER/CLLD u razdoblju od 2016. do 2025. godine, uzimajući u obzir i prijelazno razdoblje te aktivnosti vezane uz pripremu nove LRS za razdoblje 2023.-2027.

Evaluacija obuhvaća cjelokupnu provedbu sljedećih podmjera Mjere 19:

- Podmjera 19.1.: Pripremna pomoć, uključujući izradu LRS za razdoblje 2014.-2020. te izradu nove LRS za razdoblje 2023.-2027.,
- Podmjera 19.2.: Provedba operacija unutar CLLD strategije,
- Podmjera 19.3.: Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a,
- Podmjera 19.4.: Tekući troškovi i animacija.

Cilj ove evaluacije je pružiti sveobuhvatnu procjenu učinkovitosti, uspješnosti i dodane vrijednosti provedbe LRS-a te sagledati ulogu i doprinos LAG-a Međimurski doli i bregi u provedbi LEADER/CLLD pristupa na svom području, uključujući organizacijske, financijske, razvojne i teritorijalne učinke.

1.1. Izvor financiranja i programski okvir

Provedba LRS LAG-a Međimurski doli i bregi financirana je sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR / EAFRD) kroz Mjeru 19 „LEADER-CLLD“ Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.

Sve aktivnosti i projekti financirani u okviru Mjere 19 provode se isključivo iz EPFRR-a te su usmjereni na ostvarenje fokus područja 6B: Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima, sukladno osnovnim načelima LEADER/CLLD pristupa.

Ukupna sredstva dodijeljena LAG-u Međimurski doli i bregi za provedbu Mjere 19 iznosila su **2.342.377,36 EUR**, a raspodijeljena su po podmjerama kako slijedi:

- **Podmjera 19.1.: Pripremna pomoć: 31.272,28 EUR**
- **Podmjera 19.2.: Provedba operacija unutar CLLD strategije: 1.819.257,39 EUR**
- **Podmjera 19.3.: Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a: 78.695,63 EUR**
- **Podmjera 19.4.: Tekući troškovi i animacija: 413.152,06 EUR**

Podmjera 19.1. imala je posebnu stratešku ulogu jer je korištena ne samo za izradu početne LRS za razdoblje 2014.-2020., već i za pripremu i izradu nove Lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2023.-2027., čime je osiguran kontinuitet strateškog planiranja i prijenos iskustava iz prethodnog programskog razdoblja u novo razdoblje provedbe.

1.2. Svrha i ciljevi evaluacije

Svrha ove evaluacije je procijeniti u kojoj je mjeri provedba LRS-a doprinijela ostvarenju definiranih ciljeva, prioriteta i razvojnih potreba područja LAG-a Međimurski doli i bregi, kao i utvrditi učinkovitost provedbenih mehanizama LEADER/CLLD pristupa.

Evaluacijom se nastoji:

- utvrditi učinkovitost provedbe LRS-a na području cijelog LAG-a,
- analizirati financijsku uspješnost i iskorištenost sredstava Mjere 19,
- procijeniti teritorijalnu raspršenost i dostupnost potpore krajnjim korisnicima,
- sagledati održivost ostvarenih rezultata i učinaka,
- identificirati dodanu vrijednost LAG-a u provedbi lokalnog razvoja, uključujući aktivnosti koje nadilaze osnovne provedbene obveze.

Ciljevi evaluacije su:

- procijeniti primjerenost i učinkovitost LRS-a u razdoblju 2014.-2020.,
- unaprijediti sustav upravljanja, praćenja i provedbe LRS-a,
- osigurati kvalitetnu analitičku podlogu za provedbu i daljnji razvoj LRS-a u razdoblju 2023.-2027.

1.3. Metodološki pristup evaluaciji

Evaluacija se temelji na **LEADER metodi**, koja se zasniva na sedam temeljnih načela:

1. pristup temeljen na posebnostima područja,
2. bottom-up pristup,
3. razvoj lokalnih partnerstava,
4. umrežavanje,
5. inovativnost,
6. integrirani i multisektorski pristup,
7. suradnja.

U izradi evaluacije korišteni su:

- interni podaci LAG-a (baze projekata, evidencije aktivnosti, financijski i monitoring podaci),
- javno dostupni podaci nadležnih institucija,
- analiza pokazatelja rezultata i učinaka,
- kvalitativna analiza provedbenih i organizacijskih procesa.

Evaluacija se oslanja i na mehanizme unutarnjeg praćenja provedbe LRS-a, uključujući godišnje akcijske planove, izvješća o radu, odluke tijela LAG-a te redovito izvještavanje prema Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u.

1.4. Kratki opis LAG-a i područja djelovanja

Lokalna akcijska grupa Međimurski doli i bregi osnovana je 22. listopada 2012. godine na Osnivačkoj skupštini u Svetom Jurju na Bregu, kao rezultat zajedničke inicijative predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora. Osnivanjem LAG-a uspostavljen je institucionalni okvir za provedbu LEADER/CLLD pristupa s ciljem poticanja integriranog i održivog ruralnog razvoja zapadnog i središnjeg dijela Međimurske županije.

LAG je osnovao 31 predstavnik osnivača s područja osam jedinica lokalne samouprave, a tijekom godina djelovanja, sukladno LEADER načelima, prostorno područje djelovanja

postupno se širilo. Danas LAG obuhvaća ukupno **17 jedinica lokalne samouprave**, uključujući gradove Čakovec i Mursko Središće te 15 općina zapadnog i središnjeg dijela Međimurske županije.

Područje LAG-a prostire se na **503,83 km²**, obuhvaća **108 naselja** te broji **81.334 stanovnika** (Popis stanovništva 2021.). Riječ je o teritorijalno i razvojno heterogenom području koje, unatoč zajedničkom identitetu i tradiciji, pokazuje izražene razlike u razvojnim potrebama, što provedbu Lokalne razvojne strategije čini složenom, ali i iznimno značajnom za uravnotežen lokalni razvoj.

LAG Međimurski doli i bregi organiziran je kao udruga sukladno Zakonu o udrugama te djeluje kao neprofitna organizacija utemeljena na LEADER principima. Njegova temeljna svrha je provedba Lokalne razvojne strategije, jačanje lokalnih kapaciteta, povezivanje dionika različitih sektora te poticanje participativnog razvoja temeljenog na potrebama lokalne zajednice.

Operativni rad LAG-a provodi Ured LAG-a, koji tijekom promatranog razdoblja zapošljava prosječno tri djelatnika. Isti tim istodobno je provodio aktivnosti u okviru svih podmjera Mjere 19, uključujući i izradu nove LRS, kao i niz dodatnih projekata financiranih iz drugih EU i nacionalnih izvora, čime se LAG Međimurski doli i bregi svrstava među organizacijski i programski najaktivnije LAG-ove u Republici Hrvatskoj.

2. KONTEKST PROVEDBE LRS 2014.-2020.

Provedba Lokalne razvojne strategije LAG-a Međimurski doli i bregi u programskom razdoblju 2014.-2020. odvijala se u složenom institucionalnom, financijskom i operativnom okruženju, obilježenom višegodišnjim trajanjem Programa ruralnog razvoja, prijelaznim razdobljima između programskih ciklusa te značajnim administrativnim i provedbenim zahtjevima LEADER/CLLD pristupa.

LAG Međimurski doli i bregi započeo je provedbu LRS-a nakon njezina usvajanja 2016. godine, a stvarna operativna provedba mjera odvijala se u razdoblju od 2017. do 2025. godine, uključujući i prijelazno razdoblje između programskih razdoblja 2014.-2020. i 2023.-2027. Tijekom tog razdoblja LAG je kontinuirano provodio sve četiri podmjere Mjere 19, pri čemu je osigurana puna funkcionalnost LEADER/CLLD pristupa na području LAG-a.

2.1. Uloga LAG-a u provedbi LEADER/CLLD pristupa

Uloga LAG-a Međimurski doli i bregi u provedbi LEADER/CLLD-a nadilazila je isključivo administrativnu funkciju posrednika u dodjeli sredstava. LAG je tijekom cijelog razdoblja imao višestruku ulogu:

- strateškog planera lokalnog razvoja,
- operativnog tijela za provedbu LRS-a,
- administrativnog i savjetodavnog tijela za korisnike,
- koordinatora između lokalnih dionika i nacionalnih institucija,
- nositelja i partnera u razvojnim projektima.

Posebno zahtjevan aspekt provedbe odnosio se na podmjeru 19.2., u okviru koje je LAG raspisivao vlastite natječaje, izrađivao i objavljivao natječajnu dokumentaciju, provodio administrativnu kontrolu i ocjenjivanje projektnih prijava, donosio odluke o odabiru projekata

te unosio kompletnu natječajnu i provedbenu dokumentaciju u sustav AGRONET za svakog pojedinog korisnika.

Nakon odabira projekata i njihovog konačnog odobrenja od strane APPRRR-a, LAG je nastavljao aktivno sudjelovati u provedbi projekata kroz savjetodavnu podršku korisnicima, praćenje dinamike provedbe, provjere dokumentacije, kao i provođenje kontrola na terenu po nalogu Agencije za plaćanja. Ovakav model rada zahtijevao je kontinuiran angažman LAG tima tijekom višegodišnjeg razdoblja, često paralelno s provedbom novih natječaja i drugih mjera.

2.2. Organizacijski i institucionalni okvir provedbe

Provedba LRS-a odvijala se u okviru jasno definiranog institucionalnog sustava, u kojem je LAG djelovao u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede i Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Istovremeno, LAG je bio odgovoran za usklađenost svih provedbenih aktivnosti s pravilima Programa ruralnog razvoja, nacionalnim provedbenim propisima te LEADER/CLLD načelima.

Organizacijski okvir LAG-a, koji uključuje Skupštinu, Upravni odbor, Nadzorni odbor te imenovana povjerenstva i komisije za provedbu natječaja, osiguravao je transparentnost, ravnotežu sektora i participativni pristup odlučivanju. Posebno je važno istaknuti da članovi tijela LAG-a svoje funkcije obavljaju bez naknade, čime se dodatno potvrđuje partnerski i javni karakter LEADER pristupa.

Operativni teret provedbe svih mjera Mjere 19 nosio je Ured LAG-a s ograničenim brojem zaposlenih, koji su istodobno bili uključeni u:

- provedbu LRS-a 2014.-2020.,
- provedbu prijelaznih aktivnosti,
- pripremu i izradu nove LRS za razdoblje 2023.-2027. (podmjera 19.1.),
- provedbu projekata suradnje (19.3.),
- animaciju, edukaciju i informiranje lokalne zajednice (19.4.),
- provedbu dodatnih EU i nacionalnih projekata izvan LEADER programa.

2.3. Razvojni kontekst i teritorijalna složenost

Područje LAG-a Međimurski doli i bregi karakterizira velika teritorijalna raznolikost, kako u prostornom, tako i u socioekonomskom smislu. Obuhvat 17 jedinica lokalne samouprave, 108 naselja i više od 81 tisuće stanovnika predstavlja značajan izazov za provedbu teritorijalno uravnotežene politike lokalnog razvoja.

Razvojne potrebe područja razlikuju se između urbanijih središta i izrazito ruralnih, demografski osjetljivih naselja, što je zahtijevalo prilagodbu pristupa provedbi LRS-a, veći broj animacijskih aktivnosti te stalnu prisutnost LAG-a na terenu. Upravo je u tom kontekstu do izražaja došla uloga LAG-a kao posrednika između lokalnih potreba i nacionalnog sustava provedbe Programa ruralnog razvoja.

2.4. Prijelazno razdoblje i kontinuitet strateškog planiranja

Važan element konteksta provedbe LRS-a čini i prijelazno razdoblje između programskih ciklusa, tijekom kojeg je LAG, uz provedbu postojeće strategije, paralelno provodio

aktivnosti izrade nove Lokalne razvojne strategije za razdoblje 2023.-2027. u okviru podmjere 19.1.

Ovaj proces uključivao je sveobuhvatnu analizu stanja područja, evaluaciju rezultata prethodne LRS, identifikaciju razvojnih potreba i potencijala te intenzivno uključivanje lokalnih dionika. Time je osiguran kontinuitet LEADER/CLLD pristupa i prijenos iskustava iz prethodnog razdoblja u novo programsko razdoblje.

2.5. Sažeto evaluacijsko polazište za nastavak analize

Na temelju provedene analize konteksta provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a Međimurski doli i bregi za razdoblje 2014.-2020., može se utvrditi da je LRS provedena u izrazito zahtjevnom, dinamičnom i promjenjivom institucionalnom i operativnom okruženju. Provedba strategije odvijala se u uvjetima postupnog uspostavljanja sustava LEADER/CLLD-a u Republici Hrvatskoj, uz istodobne administrativne prilagodbe, izmjene provedbenih pravila te produljenje programskog razdoblja kroz prijelazne godine.

LAG Međimurski doli i bregi u tom je kontekstu preuzeo višestruku ulogu:

- provedbenog tijela za podmjernu 19.2.,
- nositelja i partnera projekata suradnje u okviru podmjere 19.3.,
- operativnog i animacijskog nositelja LEADER/CLLD pristupa kroz podmjernu 19.4.,
- te strateškog aktera u pripremi nove LRS za razdoblje 2023.-2027. kroz podmjernu 19.1.

Važno je naglasiti da su sve navedene uloge provedene paralelno, u istom vremenskom razdoblju i uz vrlo ograničene ljudske resurse. Isti tim zaposlenika bio je odgovoran za cjelokupni ciklus upravljanja LRS-om: od strateškog planiranja, animacije i edukacije lokalnih dionika, preko pripreme i provedbe LAG natječaja, administrativne obrade projekata i suradnje s APPRRR-om, do terenskih kontrola, praćenja provedbe i osiguravanja vidljivosti LEADER/CLLD pristupa.

Analiza također ukazuje na činjenicu da je opseg aktivnosti, broj provedenih projekata, intenzitet animacije i razina uključenosti lokalnih dionika višestruko nadmašio inicijalne planske pretpostavke Lokalne razvojne strategije. Time se jasno potvrđuje visoka razina apsorpcijskog kapaciteta područja LAG-a, ali i snažna razvojna uloga samog LAG-a kao pokretača, koordinatora i posrednika lokalnog razvoja.

U tom smislu, evaluacija provedbe LRS-a ne može se promatrati isključivo kroz kvantitativne pokazatelje financijske realizacije i broja projekata, već zahtijeva sveobuhvatnu analizu:

- učinkovitosti provedbenih mehanizama,
- teritorijalne i sektorske ravnomjernosti ulaganja,
- kvalitativnih učinaka na lokalnu zajednicu,
- dodane vrijednosti LEADER/CLLD pristupa,
- te stvarnog opterećenja i kapaciteta LAG-a u odnosu na dodijeljene resurse.

Ovo poglavlje stoga predstavlja polazišnu točku za detaljnu evaluacijsku analizu provedbe pojedinih podmjera Mjere 19 (19.1., 19.2., 19.3. i 19.4.), s posebnim naglaskom na povezanost ostvarenih rezultata, intenziteta rada LAG-a i dugoročnog učinka Lokalne razvojne strategije na razvoj područja LAG-a Međimurski doli i bregi.

3. PODMJERA 19.1.: PRIPREMNA POMOĆ

Podmjera 19.1.-Pripremna pomoć imala je ključnu ulogu u osiguravanju kontinuiteta lokalnog razvoja na području LAG-a Međimurski doli i bregi. Iako financijski najmanja u odnosu na ostale podmjere unutar Mjere 19, njezina strateška važnost bila je izrazito velika jer je omogućila pravodobnu i kvalitetnu pripremu dviju lokalnih razvojnih strategija, LRS 2014.-2020. te nove LRS za programsko razdoblje 2023.-2027.

Ukupna financijska alokacija podmjere 19.1. iznosila je 31.272,28 EUR, a sredstva su korištena za pokrivanje tekućih i operativnih troškova poslovanja LAG-a vezanih uz izradu strategije, stručne analize, koordinaciju procesa, uključivanje dionika te administrativnu i organizacijsku podršku cjelokupnom procesu strateškog planiranja.

3.1. Uloga podmjere 19.1. u strateškom ciklusu LAG-a

Evalucijski gledano, podmjera 19.1. nije bila izolirana aktivnost, već sastavni dio šireg strateškog ciklusa razvoja LAG-a. Izrada Lokalne razvojne strategije nije jednokratni administrativni zadatak, već zahtjevan proces koji podrazumijeva:

- analizu stanja područja,
- evaluaciju prethodnog razvojnog razdoblja,
- uključivanje lokalnih dionika,
- usklađivanje lokalnih potreba s nacionalnim i europskim prioritetima,
- te osiguravanje provedbene realnosti strategije.

Podmjera 19.1. omogućila je LAG-u da izradu strategije provede planski, sustavno i uz visoku razinu stručnosti, bez prekida u redovnoj provedbi ostalih podmjera (19.2., 19.3. i 19.4.), što dodatno potvrđuje organizacijsku zrelost i kapacitete LAG-a.

3.2. Izrada LRS 2023.-2027.

LAG Međimurski doli i bregi započeo je s pripremama izrade nove Lokalne razvojne strategije za razdoblje 2023.-2027. tijekom 2022. godine, dok su aktivnosti intenzivno nastavljene i dovršene u 2023. godini.

Proces izrade nove LRS obuhvatio je:

- izradu analize stanja područja LAG-a, uključujući zemljopisne, gospodarske i demografske značajke,
- sumiranje i evaluaciju rezultata provedbe LRS-a u razdoblju 2014.-2022.,
- analizu razvojnih potreba, potencijala i ograničenja područja,
- definiranje razvojnih ciljeva, prioriteta i intervencija u skladu s novim programskim okvirom,
- uključivanje predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora kroz savjetovanja i radne sastanke.

Strategija je dovršena i usvojena na Skupštini LAG-a dana 29. lipnja 2023. godine, nakon čega je 28. rujna 2023. predana Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u na ocjenjivanje i rangiranje.

3.3. Evaluacijski ishod i dodana vrijednost podmjere 19.1.

Rezultati provedbe podmjere 19.1. jasno potvrđuju njezinu učinkovitost i opravdanost. Nakon provedenog postupka ocjenjivanja, LAG Međimurski doli i bregi rangiran je kao prvoplasirani LAG na raspisanom natječaju za Intervenciju 77.06., namijenjenu financiranju LAG-ova u novom programskom razdoblju.

Potpisom Ugovora s APPRRR-om, dana 13. prosinca 2023. godine, LAG-u su dodijeljena sredstva u iznosu od 2.230.434,97 EUR za sufinanciranje provedbe LRS-a za razdoblje 2023.-2027.

Ovaj rezultat predstavlja snažan evaluacijski pokazatelj kvalitete izrađene strategije, ali i potvrdu dugogodišnjeg iskustva, stručnosti i institucionalne stabilnosti LAG-a. Uspješna priprema nove LRS izravno je povezana s prethodnim iskustvima stečenima kroz provedbu LRS 2014.-2020., kao i s kontinuiranim jačanjem kapaciteta LAG-a kroz sve podmjere Mjere 19.

3.4. Zaključna evaluacijska ocjena podmjere 19.1.

Podmjera 19.1. je bila financijski skromna, ali je imala iznimno snažan strateški učinak. Omogućila je kontinuitet lokalnog razvoja, prijenos znanja i iskustava između programskih razdoblja te postavila čvrste temelje za uspješnu provedbu nove Lokalne razvojne strategije. Evaluacijski gledano, provedba podmjere 19.1. bila je:

- učinkovita,
- pravodobna,
- stručno utemeljena,
- te izravno povezana s vrlo uspješnim rezultatom u novom programskom razdoblju.

Na taj način podmjera 19.1. ne predstavlja samo tehničku pripremu strategije, već jednu od ključnih karika u dugoročnom razvoju područja LAG-a Međimurski doli i bregi i potvrdu stvarne dodane vrijednosti LEADER/CLLD pristupa.

3.5. Sažeto evaluacijsko polazište za nastavak analize

Polazeći od konteksta provedbe LRS-a, evaluacija se u nastavku usmjerava na analizu pojedinih podmjera Mjere 19, s ciljem sagledavanja njihove učinkovitosti, rezultata i dodane vrijednosti.

Evaluacijsko polazište temelji se na sljedećim činjenicama:

- LAG je provodio LRS u uvjetima ograničenih ljudskih i financijskih resursa,
- opseg aktivnosti značajno je premašio inicijalna planiranja LRS-a,
- isti tim istodobno je provodio više podmjera i dodatnih razvojnih projekata,
- ostvareni rezultati u velikoj mjeri nadmašuju planirane pokazatelje.

U tom kontekstu, analiza provedbe podmjere 19.1. Pripremna pomoć predstavlja logičan početak detaljne evaluacije, budući da je upravo ona osigurala strateški kontinuitet i pripremu temelja za novo programsko razdoblje.

4. LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA LAG-a MEĐIMURSKI DOLI I BREGI 2014.-2020.

4.1. Ciljevi, prioriteti i mjere

Uspješnom prijavom na Podmjeru 19.1. Programa ruralnog razvoja LAG je izradio Lokalnu razvojnu strategiju za razdoblje 2014.-2020. godine (u daljnjem tekstu: LRS).

Početna LRS je usvojena na Skupštini LAG-a, održanoj 29. lipnja 2016. godine.

Zbog promjena iniciranih od strane Ministarstva poljoprivrede RH kao ugovornog tijela i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - APPRRR kao operativnog provedbenog tijela te potrebnih izmjena LRS zbog zahtjeva dionika s terena, LAG Međimurski doli i bregi je u razdoblju od 2016. do 2022. godine proveo postupak usklađenja i promjene strategije u pet navrata.

4.2. Izmjene LRS i usklađenja LRS tijekom provedbe

U promatranom razdoblju izvršene je pet (5) izmjena LRS:

1. Promjena prihvaćena je na skupštini LAG-a, održanoj dana 20.02.2018. godine
2. Promjena prihvaćena je na skupštini LAG-a, održanoj dana 24.09.2018. godine
3. Promjena prihvaćena je na skupštini LAG-a, održanoj dana 17.12.2019. godine
4. Promjena prihvaćena je na skupštini LAG-a, održanoj dana 21.09.2020. godine
5. Promjena prihvaćena je na skupštini LAG-a, održanoj dana 26.04.2021. godine

Prvo usklađenje i 1. Izmjene LRS provedene su 20.02.2018. godine u financijskom dijelu razmjerno dodijeljenim sredstvima na temelju Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5756 od 20.02.2017. godine.

Između LAG Međimurski doli i bregi i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) potpisan je Sporazum o suradnji u izvršavanju delegiranih administrativnih provjera prilikom provedbe operacija u okviru strategije lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice, Mjera 19 „Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER/CLLD”.

Financijsko usklađenje LRS, nužno je iziskivalo i 1. izmjene polaznih mjera, te smanjenje polaznih ciljeva. Ukinuli su se početno planirani tipovi operacija te su se strateški ciljevi sa početnih 3, smanjili na 2, pri čemu se vodilo računa da se ne naruši početna vizija razvoja područja.

LAG Međimurski doli i bregi je iz polazne LRS isključio one mjere za koje je Ministarstvo poljoprivrede odlučilo, da zbog smanjenog interesa za natječaje za određene TO na nacionalnoj razini neće pokretati aktivaciju za natječaje na LAG razini. Isto tako LAG Međimurski doli i bregi je iz LRS isključio one mjere za koje su potencijalni korisnici na terenu pokazali manji interes. Kod isključenja pojedinih mjera LAG Međimurski doli i bregi je vodio računa da se ostave one mjere za koje je postojao pojačani interes na terenu te da se izostave one mjere i

tipovi operacija kod kojih zainteresirani korisnici mogu lakše ostvariti potporu na natječajima raspisanim na nacionalnoj razini zbog smanjenog zanimanja.

Izmjene LRS obavljene su i radi usklađivanja akcijskog i financijskog plana s dinamikom aktivacija pojedinih tipova operacija od strane APPRRR-a, te pojačanog interesa korisnika za pojedine tipove operacija na terenu.

Rezultat izmjena LRS je usklađenost LRS sa odobrenim sredstvima, sa dodatno dodijeljenim sredstvima u postupku nagrađivanja LAG-ova, dodjeljivanja prijelaznih sredstava te novonastale potrebe lokalnih dionika.

Na taj način završna se LRS prilagodila i uskladila s raspoloživim izvorima sredstava koja su dodijeljena LAG-u Međimurski doli i bregi na upravljanje te s postojećim ljudskim kapacitetima za provedbu LRS.

4.3. Financijska struktura i alokacije LRS-a

Tablica 1. LRS LAG-a Međimurski doli i bregi 2014-2020_Ukupno dodijeljena sredstva

Podmjera PRR	Dodijeljena sredstva po ugovoru	Dodijeljena sredstva po ugovoru/ uspješnost rada	Dodijeljena sredstva po ugovoru/ Prijelazno razdoblje	Ukupno dodijeljena sredstva
	2017	2020	2023	
19.1.	/	/	31.272,28	31.272,28
19.2.	986.000,00	287.815,57	545.441,82	1.819.257,39
19.3.	51.423,54	/	27.272,09	78.695,63
19.4.	269.973,59	/	143.178,47	413.152,06
Ukupno	1.307.397,13	287.815,57	747.164,66	2.342.377,36

Tablica 2. LRS LAG-a Međimurski doli i bregi 2014-2020 – po SC;M i TO

Strateški ciljevi (SC) LAG-a u 2014.-2020	Mjere (M) za ostvarenje SC	Tipovi operacija (TO) za realizaciju M kojima se ostvaruju SC	PRR TOP	IZNOS €
SC 1 Razvoj poduzetništva u lokalnoj zajednici	M 1.1 Održivi razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade	TO 1.1.3 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	6.3.1	1.255.355,20
SC 2 Razvoj kohezije lokalne zajednice	M 2.1 Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga	TO 2.1.2 Poboljšanje opće društvene infrastrukture i proširenje lokalnih temeljnih usluga	7.4.1	578.938,35
	M 2.2 Potpora jačanju umrežavanja, partnerstva i suradnje	TO 2.2.1 Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a na nacionalnoj i međunarodnoj razini	19.3.2	78.695,63
		TO 2.2.2 Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS za implementa.LEADER/CLLD pristupa lokalnom razvoju	19.4.1	413.152,06
UKUPNO :				2.342.377,36

4.4. Analiza strateških ciljeva, mjera i financijske alokacije LRS 2014.-2020.

Analiza strateških ciljeva, mjera i tipova operacija u Lokalnoj razvojnoj strategiji LAG-a Međimurski doli i bregi za razdoblje 2014.-2020. pokazuje jasno usmjerenje strategije na dva ključna razvojna prioriteta područja: jačanje lokalnog poduzetništva te razvoj kohezije i kvalitete života u lokalnoj zajednici.

Najveći dio raspoloživih sredstava usmjeren je na Strateški cilj 1: Razvoj poduzetništva u lokalnoj zajednici, kroz mjeru M 1.1 Održivi razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade, odnosno tip operacije 1.1.3 (PRR 6.3.1). Ukupna alokacija od 1.255.355,20 EUR potvrđuje da je poljoprivreda i malo poljoprivredno gospodarstvo prepoznato kao temeljni gospodarski potencijal područja LAG-a. Ovakav financijski naglasak odražava stvarne potrebe lokalnih dionika te visoki interes korisnika za ulaganja u razvoj, modernizaciju i održivost malih poljoprivrednih gospodarstava.

Strateški cilj 2: Razvoj kohezije lokalne zajednice obuhvaća mjere usmjerene na jačanje društvene infrastrukture, lokalnih temeljnih usluga te suradnje i umrežavanja. Kroz mjeru M

2.1 i tip operacije 2.1.2 (PRR 7.4.1) osigurana su sredstva u iznosu od 578.938,35 EUR, čime se omogućilo ulaganje u društvenu infrastrukturu i poboljšanje dostupnosti javnih usluga u ruralnim sredinama. Time je strategija odgovorila na potrebe stanovništva za kvalitetnijim životnim uvjetima, socijalnom uključenosti i očuvanjem društvene kohezije.

Mjera M 2.2 dodatno je ojačala provedbu LEADER/CLLD pristupa kroz potporu suradnji i jačanju kapaciteta. Sredstva namijenjena tipu operacije 2.2.1 (PRR 19.3.2) omogućila su provedbu nacionalnih i međunarodnih projekata suradnje, dok je tip operacije 2.2.2 (PRR 19.4.1), s alokacijom od 413.152,06 EUR, bio ključan za osiguranje administrativnih i ljudskih kapaciteta potrebnih za kvalitetnu provedbu LRS-a.

Ukupna financijska alokacija u iznosu od 2.342.377,36 EUR pokazuje uravnotežen, ali prioritetno usmjeren pristup razvoju područja LAG-a. Strategija je tijekom provedbe prilagođavana raspoloživim sredstvima, interesu korisnika i dinamici aktivacije mjera na nacionalnoj razini, pri čemu nije narušena početna razvojna vizija. Izmjenama i usklađenjima osigurana je veća provedivost, učinkovitije korištenje sredstava te snažnija povezanost strateških ciljeva s realnim potrebama lokalne zajednice.

5. PODMJERA 19.2.

U nastavku slijedi izvješće o postignutim rezultatima/indikatorima, s usporedbom planiranog i ostvarenog broja kroz promatrano razdoblje.

LAG Međimurski doli i bregi do kraja 2021. raspisao je ukupno 8 (osam) natječaja i cjelokupno su provedena i obrađena su osam LAG natječaja.

5.1. Podmjera 19.2: Provedba LRS putem LAG natječaja (TO 1.1.3. i 2.1.2/ PRR 6.3.1 i 7.4.1)

Podmjera 19.2 čini središnji dio provedbe LRS-a te je kroz nju LAG raspisivao natječaje za krajnje korisnike na svom području i dodjeljivao potpore za projekte usklađene s lokalnom strategijom. U našem LAG-u to se ostvarilo putem dvije vrste tipa operacija (TO) unutar strategije, koje odgovaraju mjerama Programa ruralnog razvoja RH:

- **TO 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava**, sukladan nacionalnom tipu operacije **6.3.1**. Ova mjera namijenjena je malim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG-ovima) za podizanje konkurentnosti i održivosti (potpora od 15.000 EUR po projektu).
- **TO 2.1.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga i ruralne infrastrukture**, sukladan tipu operacije **7.4.1**. Ova mjera usmjerena je jedinicama lokalne samouprave i udrugama za projekte društvene i komunalne infrastrukture (npr. dječja igrališta, vatrogasni i društveni domovi, turistička infrastruktura, sportski objekti i slično), s maksimalnom dodijeljenom potporom od 39.816,84 € po projektu u okviru LAG natječaja.

Provedeni LAG natječaji: Tijekom trajanja LRS-a LAG je ukupno raspisao **8 javnih natječaja** za dodjelu sredstava podmjere 19.2. Natječaji su se raspisivali sukcesivno kako su pristizala sredstva i kako je LAG vršio izmjene LRS-a radi povećanja alokacije. U nastavku je

tablični prikaz LAG natječaja, s naznakom tipa operacije, razdoblja provedbe natječaja, broja pristiglih prijava i broja odobrenih projekata:

Tablica 3. Prikaz raspisanih LAG-a Natječaja

R/ b	TO	Datum natječaja	Broj odobrenih projekata na LAG razini	Broj odobrenih projekata APPRRR	Odustali/ Odbijeni Projekti Nakon odluka Apprrr	Broj isplaćeni h projekata	Sveukupno Isplaćena sredstva Odobrenih projekata
1.	M 1.1.3.	27.04.2018	23	23		23	340.801,12
2.	M 7.4.1.	26.10.2018.	13	9	1	8	314.274,02
3.	M 1.1.3.	16.07.2019	8	8		8	117.786,18
4.	M 7.4.1.	18.09.2019.	1	1	ŽALBA Neis- plaćeno	0	0,00
5.	M 7.4.1.	29.05.2020.	4	4		4	157.163,77
6.	M 1.1.3.	08.10.2020	39	38	1	37	556.215,41
7.	M 1.1.3.	17.05.2021	15	15	2	13	210.484,97
8.	M 7.4.1.	15.10.2021.	2	2		2	54.465,62
Ukupno:			105	100	5	95	1.751.191,09
Neiskorišteno u odnosu na alokaciju:							68.066,30
Alokacija u LRS:							1.819.257,39
Izvršenje u %							96,26

5.1.1. Evaluacijska analiza provedbe podmjere 19.2

Tablični prikaz provedenih LAG natječaja u okviru podmjere 19.2 jasno pokazuje visoku razinu provedbene učinkovitosti LAG-a Međimurski doli i bregi. Tijekom razdoblja provedbe LRS-a raspisano je ukupno osam (8) LAG natječaja, ravnomjerno raspoređenih između tipova operacija 6.3.1 i 7.4.1, čime je osigurana uravnotežena provedba oba strateška cilja LRS-a.

Ukupno je na LAG razini odobreno 105 projekata, dok je nakon administrativnih provjera APPRRR-a potvrđeno 100 projekata, od kojih je 95 projekata do kraja razdoblja realizirano i

isplaćeno. Ovakav omjer potvrđuje kvalitetnu pripremu natječajne dokumentacije, dobru informiranost korisnika te učinkovitu administrativnu podršku LAG-a tijekom cijelog postupka provedbe.

Ukupno isplaćena sredstva u iznosu od 1.751.191,09 EUR predstavljaju 96,26 % raspoložive alokacije podmjere 19.2, što ukazuje na iznimno visoku stopu financijske realizacije LRS-a. Neiskorišteni dio sredstava rezultat je pojedinačnih odustajanja korisnika i administrativnih korekcija od strane APPRRR-a, a oslobođena sredstva pravovremeno su realocirana u naredne natječaje, čime je osigurano maksimalno korištenje dostupnih sredstava.

5.1.2.Rezultati provedbe

Natječaji su bili vrlo konkurentni, posebno za 6.3.1, gdje je u posljednjem natječaju potražnja daleko nadmašila raspoloživa sredstva. Zahvaljujući povećanju alokacije kroz izmjene LRS-a, uspjeli smo financirati znatno veći broj malih OPG-ova nego što je prvotno bilo predviđeno.

Rezultati za tip operacije 6.3.1: Ukupno je kroz LAG natječaje odobreno i potvrđeno, od strane APPRRR-a, 85 projekata OPG-a za potporu po projektima. Tijekom provedbe projekta 2 korisnika su odustala, a s 1 korisnikom je raskinuti ugovor.

Projekti su obuhvaćali širok raspon ulaganja prilagođenih potrebama malih OPG-ova: nabava poljoprivredne mehanizacije i opreme (najčešći tip ulaganja, kod 80% korisnika), podizanje ili obnova trajnih nasada (npr. voćnjaci, vinogradi), kupnja zemljišta za proširenje proizvodnje, te manje gradnje/opremanje objekata na gospodarstvu.

S financijske strane, za 81 projekata 6.3.1 ukupno je **isplaćeno 1.225.519,61 € potpore**. To predstavlja **97,6% iskoristivosti** sredstava te su svi odobreni zahtjevi za isplatu realizirani.

Visoka stopa realizacije, raznolikost ulaganja i izostanak značajnih nepravilnosti potvrđuju da je tip operacije 6.3.1 bio iznimno dobro prilagođen stvarnim potrebama malih poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a te je u potpunosti ispunio svoju razvojnu i strukturnu svrhu u okviru LRS-a.

Rezultati za tip operacije 7.4.1: Putem četiri LAG natječaja za tip operacije 7.4.1 odobreno je ukupno 20 projekata, od kojih je 15 projekata ugovoreno, a 14 projekata do kraja razdoblja isplaćeno. Korisnici ove mjere bile su jedinice lokalne samouprave (općine i Grad Mursko Središće). Projekti 7.4.1 financirani kroz LAG natječaje obuhvaćaju: izgradnju i opremanje dječjih igrališta, uređenje i opremanje društvenih domova i kulturnih centara investiranje u sportske građevine poput sportskih igrališta i objekata, zatim uređenje javnih površina i parkova, izgradnju tematskih staza i turističkih informativnih sadržaja te na poboljšanje lokalne komunalne infrastrukture (proširenje groblja). Ova raznolikost ulaganja pokazuje kako je LAG putem mjere 7.4.1 odgovorio na različite potrebe ruralnih sredina, od sadržaja za djecu i mlade, preko kulturnih i sportskih objekata, do uređenja javnih prostora koji doprinose kvaliteti života.

Ukupno ugovorena potpora za tih 15 projekata iznosila je 576.654,07 €, dok je do kraja 2025. **isplaćeno 525.903,42 € odnosno 91,20 % sredstava**. Preostali dio odnosi se na jedan projekt koji je u fazi žalbe zbog neispravne provedbe javne nabave te na iznose opravdanja aktivnosti pojedinih projekata. Svi projekti su dovršeni i prošli završne kontrole, isplaćeno je 14 projekata, a jedan je u fazi žalbenog postupka.

5.1.3. Kvaliteta provedbe i kontrolni mehanizmi

Analiza provedbe projekata 6.3.1 i 7.4.1 pokazuje visoku razinu kvalitete provedbe, uz izostanak značajnih nepravilnosti ili odstupanja. Svi korisnici su uspješno realizirali svoje projekte sukladno odobrenim aktivnostima i ciljevima, bez većih nepravilnosti ili odstupanja. Obavljene kontrole na terenu, koje su obavili ured LAG-a i APPRRR, pokazale su da su se projekti proveli uredno te da su ulaganja održiva.

Do kraja 2025., 81 korisnika koji su primili potporu 6.3.1 ostvarila su konkretna poboljšanja na svojim gospodarstvima, od novih traktora i strojeva, novih nasada, povećanih stada ili prerađivačkih kapaciteta, što sve doprinosi rastu njihove proizvodnje i prihoda. Ti korisnici postali su i "uspješne priče" LAG-a, jer smo kroz naše biltene, web stranicu i regionalne portale prezentirali primjere kako je potpora pomogla razvoju malih poljoprivrednika.

S druge strane, projekti 7.4.1 donijeli su vidljive koristi široj zajednici. Svaka općina/grad s područja LAG-a danas ima barem jednu novu ili obnovljenu društvenu ili rekreacijsku infrastrukturu zahvaljujući LRS-u. Time je ostvaren jedan od ključnih ciljeva našeg Cilja 2 strategije-unaprijediti kvalitetu ruralne infrastrukture i usluga.

5.1.4. Ukupna financijska realizacija podmjere 19.2

Financijski gledano, podmjera 19.2 u cjelini (kombinirano 6.3.1 i 7.4.1) imala je **ugovoreno** sa Agencijom i na raspolaganju **1.819.257,39 eura** (nakon svih povećanja alokacije kroz izmjene LRS). LAG je kroz natječaje dodijelio ukupno 1.832.009,25 € sredstava korisnicima. Razlika između raspoloživosti i ugovorenih sredstava proizlazi iz razloga odustajanja korisnika ili odbijanja projekata od strane APPRRR-a te su se oslobođena sredstva realocirala u naredni natječaj.

Do kraja 2025. **isplaćeno je 1.741.709,18 €** korisnicima. Odnosno **96,26 %** ugovorenog iznosa, ugovorenog između LAG-a i APPRRR-a. LAG je kontinuirano pratio izvršenje projekata i pružao podršku korisnicima kako bi svi projekti bili uspješno završeni i sredstva opravdana, što je i ostvareno. Time je podmjera 19.2 u potpunosti realizirala svoju svrhu: doprinos lokalnom ruralnom razvoju kroz financiranje **95 projekata** naših sugrađana i jedinica lokalne samouprave.

Zaključak je da je podmjera 19.2 u potpunosti ostvarila svoju svrhu u okviru LRS-a LAG-a Međimurski doli i bregi. Visoka stopa financijske realizacije, velik broj uspješno provedenih projekata te izravni i mjerljivi učinci na gospodarstva korisnika i kvalitetu života u lokalnim zajednicama potvrđuju da je provedba LRS-a bila učinkovita, svrhovita i usklađena s razvojnim potrebama područja. Ostvareni rezultati predstavljaju čvrstu osnovu za planiranje i provedbu nove LRS u programskom razdoblju 2023.-2027.

5.2. STRATEŠKI CILJ 1

SC 1 Razvoj poduzetništva u lokalnoj zajednici

M 1.1 Održivi razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade

U okviru Strateškog cilja 1 proveden je jedan tip operacije -TO 1.1.3. U sklopu TO provedena su cjelovito, u sklopu LAG obrade, četiri LAG Natječaja.

5.2.1. Provedba TO 1.1.3. (6.3.1.)

Ukupna financijska alokacija za TO 1.1.3. (6.3.1. iz PRR) iznosi 1.240.318,73 € ili 68,18 % od ukupnog iznosa dodijeljenih sredstava za Podmjeru 19.2.

Tip operacije uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 2. Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama, s naglaskom na sljedeća fokus područja; Fokus području 2A: *Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije.*

Tablica 4-Prikaz raspisanih natječaja po Mjeri 1.1. za TO 1.1.3. (6.3.1.)

R/b	TO	Datum natječaja	Broj odobrenih projekata	Broj isplaćenih projekata	Isplaćena sredstva Odobrenih projekata	Odustali/Odbijeni projekti	
1.	M 1.1.3.	27.04.2018	23	23	340.801,12		
2.	M 1.1.3.	16.07.2019	8	8	117.786,18		
3.	M 1.1.3.	08.10.2020	39	37	556.215,41	1	
4.	M 1.1.3.	17.05.2021	15	13	210.484,97	2	
Ukupno:			85	81	1.225.287,67	3	
Neiskorišteno:					15.031,06		
Alokacija u LRS:					1.240.318,73		
% ISKORIŠTENOSTI					98,79		

5.2.2. Financijska realizacija i provedbena učinkovitost

Prikaz raspisanih LAG natječaja za TO 1.1.3. pokazuje stabilnu i kontinuiranu provedbu mjere tijekom cijelog programskog razdoblja, uz postupno povećanje interesa korisnika i obujma dodijeljenih sredstava. Četiri provedena LAG natječaja omogućila su financiranje ukupno 85 projekata na LAG razini, od kojih je 81 projekt do kraja razdoblja uspješno realiziran i isplaćen.

Iskorištenost alokacije u iznosu od 98,79 % potvrđuje vrlo visoku razinu financijske učinkovitosti i dobru prilagođenost mjere stvarnim potrebama malih poljoprivrednih gospodarstava. Preostali neiskorišteni dio sredstava rezultat je pojedinačnih odustajanja korisnika u završnoj fazi provedbe, u razdoblju kada više nije bilo moguće provesti dodatni LAG natječaj.

5.2.3. Ostvarenje pokazatelja i odstupanja od plana

Tablica 5. Planirani/ostvareni rezultati za Strateški cilj 1 „Razvoj poduzetništva u lokalnoj zajednici“ na području LAG-a Međimurski doli i bregi za promatrano razdoblje

REZULTAT / INDIKATOR	PLANIRANO U LRS	OSTVARENO Kraj 2025.
Broj zaposlenih na poljoprivrednim gospodarstvima putem projekata kojima je dodijeljena potpora iz EPFRR kroz PRR 2014.-2020.	2	1
Broj projekata sufinanciranih iz fondova EU (EPFRR kroz PRR 2014.-2020.)	83	81
Iznos potpore dodijeljen malim poljoprivrednim gospodarstvima TO 1.1.3. (6.3.1.)	1.240.318,73	1.225.287,67
Broj malih poljoprivrednih gospodarstava koji su ostvarili potporu putem LAG-a	83	81

*tečaj:7,5345

Iz tablice je vidljivo da su ključni kvantitativni pokazatelji Strateškog cilja 1 u velikoj mjeri ostvareni. Blago odstupanje u odnosu na planirani broj zaposlenih na poljoprivrednim gospodarstvima te u ukupnom iznosu dodijeljenih sredstava posljedica je pojedinačnih odustajanja korisnika u završnoj fazi provedbe projekata, bez mogućnosti ponovne realokacije sredstava. Navedena odstupanja nisu imala značajan utjecaj na ukupno ostvarenje ciljeva SC 1.

5.2.4. Kvalitativni učinci i doprinos ciljevima PRR-a

Tablica 6-Detaljan prikaz pokazatelja ostvarenih kroz SC 1

SC1 Razvoj poduzetništva u lokalnoj zajednici na području LAG-a "Međimurski doli i bregi"					
MJERA 1.1					
TO 1.1.3. (6.3.1.)					
	1.	2.	3.	4.	ukupno
Broj zaprimljenih prijava (i obrađenih)	25	17	41	23	106
Ukupno zatraženi iznos potpore	370.435,99	250.295,64	616.346,80	345.764,48	1.582.842,91
Broj prijava odobrenih na LAG razini	23	8	39	15	85

Broj prijava odobrenih na APPRRR razini	23	8	38	15	84
Visina iznosa potpore(100%)	14.817,44	14.723,77	15.032,84	15.034,64	/
Ukupno dodijeljena sredstva Ugovorom LAG- APPRRR	/	/	/	/	1.240.318,73
Ukupno odobreni iznos potpore na LAG razini	340.801,11	117.786,18	586.281,15	224.519,61	1.270.388,05
Ukupno odobreni iznos potpore na APPRRR razini	340.801,11	117.786,18	517.248,30	224.519,61	1.255.355,20
Broj odustalih/odbijeni h nakon Odluka APPRRR-a	0	0	1	2	3
Broj završenih projekata	23	8	37	13	81
Isplaćena sredstva	340.801,11	117.786,18	556.215,41	210.484,97	1.225.287,67

Detaljni pokazatelji provedbe potvrđuju visoku razinu interesa korisnika za TO 1.1.3., pri čemu je u četiri provedena LAG natječaja zaprimljeno ukupno 106 prijava. Omjer zaprimljenih i odobrenih projekata ukazuje na dobru kvalitetu projektnih prijava te učinkovitu provedbu administrativnih provjera na LAG i APPRRR razini.

Udio odustalih i odbijenih projekata nakon odluka APPRRR-a bio je nizak (3 projekta), što dodatno potvrđuje dobru pripremljenost korisnika i adekvatnu savjetodavnu ulogu LAG-a tijekom postupka prijave i provedbe projekata.

Poljoprivrednici su uglavnom ulagali u voćarsko/povrtnarski i ratarski sektor.

Pojedinačne projektne nabave odnosile su se najvećim dijelom na poljoprivredne priključke, opremu, traktore i opremu za preradu poljoprivrednih proizvoda, u izgradnju objekata i opremanje istih, podizanje novih višegodišnjih nasada, kupnju zemljišta i u poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta.

Važno je naglasiti da je za provedbu LRS operacija dokumentaciju za LAG natječaje pripremala APPRRR te da je kontrola projektnih prijava slijedila opsežna kontrola na nacionalnom nivou. Dodatno, kontrole prijava projekata odvijale su se na LAG razini i na razini Agencije za plaćanja, što je korisnicima produživalo vrijeme čekanja za odluke o financiranju.

Unatoč složenom i višerazinskom sustavu administrativnih kontrola, provedba TO 1.1.3. pokazala je da je LAG uspješno uskladio nacionalne zahtjeve s lokalnim potrebama korisnika, osiguravajući transparentan, zakonit i učinkovit proces dodjele potpore.

5.3. STRATEŠKI CILJ 2

SC 2 Razvoj kohezije lokalne zajednice

M 2.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga

U okviru Strateškog cilja 2, Prioritetne mjere 2.1. raspisana su, provedena, obrađena i odobrena četiri LAG Natječaja TO 2.1.2. (7.4.1) od strane LAG-a.

5.3.1. Provedba TO 2.1.2. (7.4.1.)

Ukupna financijska alokacija za T.O. 2.1.2. (7.4.1. iz PRR) iznosi 578.938,65 eura ili 31,82 % od ukupnog iznosa sredstava planiranih za Podmjeru 19.2.

5.3.2. Financijska realizacija i provedbena učinkovitost

Tablica 7. -Prikaz raspisanih natječaja po Mjeri 2.1. za TO 2.1.2. (7.4.1.)

R/b	TO	Datum natječaja	Broj odobrenih Projekata od strane APPRRR	Broj isplaćenih projekata	Isplaćena sredstva Odobrenih projekata	Odustali/Odbijeni projekti	
1.	2.1.2.	26.10.2018	9	8	314.274,03	1	
2.	2.1.2.	18.09.2019	1	0	0	žalba	
3.	2.1.2.	29.05.2020	4	4	157.163,77		
4.	2.1.2.	15.10.2021.	2	2	54.465,62		
Ukupno:			16	14	525.903,42	2	
Neiskorišteno:					53.035,23		
Alokacija u LRS:					578.938,65		
% ISKORIŠTENOSTI					90,84		

Evaluacijska analiza provedbe TO 2.1.2.

Prikaz provedenih LAG natječaja za TO 2.1.2. pokazuje stabilnu provedbu mjere tijekom cijelog razdoblja LRS-a, uz jasno usmjerenje na projekte koji imaju izravan utjecaj na

kvalitetu života stanovnika u ruralnim sredinama. Kroz četiri provedena LAG natječaja odobreno je ukupno 16 projekata na razini APPRRR-a, od kojih je 14 projekata do kraja razdoblja isplaćeno.

Ukupna isplaćena sredstva u iznosu od 525.903,42 EUR predstavljaju 90,84 % raspoložive alokacije, pri čemu neiskorišteni dio sredstava proizlazi iz jednog projekta u fazi žalbenog postupka te administrativnih korekcija, a ne iz nedostatka interesa ili slabosti mjere. Navedeno potvrđuje dobru prilagođenost mjere stvarnim potrebama lokalnih zajednica.

5.3.3. Ostvarenje pokazatelja i odstupanja od plana

Tablica 8.-Planirani/ostvoreni rezultati za Strateški cilj 2 „Razvoj kohezije lokalne zajednice“ na području LAG-a Međimurski doli i bregi za promatrano razdoblje

REZULTAT / INDIKATOR	PLANIRANO U LRS	OSTVARENO Kraj 2025.
Ukupno isplaćena sredstva PRR(javni rashodi)	582.782,88	525.903,42
Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata	0	0
Broj projekata sufinanciranih iz fondova EU (EPFRR kroz PRR 2014.-2020.)	15	15
Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	50	95

*tečaj:7,5345

Ovaj tip operacije uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6, a koji se odnosi na Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) *Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima*.

Glavni indikator koji LAG prati u okviru ovog TO odnosi se na postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšane infrastrukture. Postotak koji je trebao biti dostignut u promatranom evaluacijskom razdoblju iznosi 50 %, a LAG je ostvario postotak od 95%.

Iz tablice je vidljivo da su ključni pokazatelji Strateškog cilja 2 u velikoj mjeri premašeni. Posebno se ističe pokazatelj postotka ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga i infrastrukture, koji je s planiranih 50 % ostvaren na razini od 95 %, čime je značajno premašen početni cilj LRS-a.

Provedbom TO 2.1.2. LAG je osigurao ravnomjernu teritorijalnu pokrivenost ulaganja u društvenu infrastrukturu, čime su koristi LRS-a osjetili gotovo svi stanovnici područja LAG-a, neovisno o veličini ili razvijenosti pojedinih jedinica lokalne samouprave.

5.3.4. Kvalitativni učinci i doprinos ciljevima PRR-a

Tablica 9.- Detaljan prikaz ostvarenih pokazatelja za Mjeru 2.1.2.

Cilj 2. Razvoj kohezije lokalne zajednice					
Mjera 2.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga					
TO 2.1.2. Pобољшanje опће друштvene infrastrukture i proširenje lokalnih temeljnih usluga 7.4.1.					
	1.	2.	3.	4.	ukupno
Broj zaprimljenih prijava	13	1	4	2	18
Ukupno zatraženi iznos potpore	517.618,95	39.821,43	159.267,37	66.361,40	783.069,15
Broj odobrenih projekata na LAG razini	13	1	4	2	18
Ukupno dodijeljena sredstva Ugovorom LAG-APPRRR	/	/	/	/	578.938,65
Ukupno odobreni iznos potpore na LAG razini	517.618,95	39.816,84	159.267,37	63.423,29	780.126,45
Broj odobrenih projekata na APPRRR razini	9	1	4	2	16
Ukupno odobreni iznos potpore na APPRRR razini	358.351,56	39.816,84	159.267,37	63.423,29	620.859,06
Broj odustalih/odbijenih nakon Odluka APPRRR-	1	0	0	0	1
Broj završenih projekata	8	1	4	2	15
Broj isplaćenih projekata	8	0/tužba	4	2	14
Ukupno isplaćeno	314.274,03	0	157.163,77	54.465,62	525.903,42

Evaluacijski osvrt na kvalitativne učinke TO 2.1.2.

Detaljni prikaz ostvarenih pokazatelja potvrđuje da su projekti financirani kroz TO 2.1.2. imali izražen javni karakter i izravan utjecaj na lokalnu zajednicu. Visok broj završenih i isplaćenih projekata, uz nizak udio odustajanja, ukazuje na dobru pripremljenost projekata te učinkovit sustav provedbe i kontrole. Struktura ulaganja pokazuje da su sredstva usmjerena u

projekte koji dugoročno doprinose kvaliteti života stanovnika i funkcionalnosti ruralnih sredina.

6. PODMJERA 19.3.

SC 2 Razvoj kohezije lokalne zajednice

M 2.2. Potpora jačanju umrežavanja, partnerstva i suradnje

U okviru Strateškog cilja 2. Prioritetne mjere 2.2., provode se oba planirana tipa operacije.

6.1. Projekti suradnje (Podmjera 19.3.)

TO 2.2.1. Provedba aktivnosti suradnje na nacionalnoj i međunarodnoj razini

Ovaj TO sukladan je Podmjeri 19.3.2. iz PRR. U okviru istog LAG je planirao provedbu petprojekata suradnje.

Financijska alokacija za navedeni TO 2.2.1. iznosi 5 % od ukupnog iznosa sredstava predviđenih za Podmjeru 19.2., odnosno 78.695,63 €.

6.1.1. Uloga i svrha projekata suradnje u LRS-u

Projekti suradnje u okviru podmjere 19.3 imali su ulogu jačanja umrežavanja, prijenosa znanja i razmjene iskustava između LAG-a Međimurski doli i bregi i partnerskih LAG-ova na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Fokus projekata bio je usmjeren na očuvanje i valorizaciju tradicijske baštine, razvoj ruralnog i aktivnog turizma te promociju lokalnih proizvoda i identiteta područja, u skladu s ciljevima i prioritetima LRS-a.

Podmjera 19.3 odnosi se na pripremu i provedbu aktivnosti suradnje LAG-a s drugim lokalnim akcijskim grupama, bilo unutar zemlje (inter-teritorijalna suradnja) ili međunarodno (transnacionalna suradnja). Za LAG Međimurski doli i bregi, ova komponenta strategije bila je prilika za razmjenu iskustava i provedbu projekata koji prelaze granice samog LAG područja, u suradnji s partnerskim LAG-ovima.

6.1.2. Provedeni projekti suradnje

U promatranom razdoblju LAG je proveo ukupno 5 projekata suradnje, od toga 4 na nacionalnoj razini (u partnerstvu s drugim hrvatskim LAG-ovima) i **1 transnacionalni projekt** (u suradnji s LAG-om iz druge zemlje EU). Tematski, ovi projekti su bili raznoliki, pokrivajući više aspekata ruralnog razvoja i jačanja kapaciteta.

Tablica 10.– Provedeni projekti suradnje

R/b	Naziv projekta	Nositelj	Partneri na projektu	Iznos projekta kn	Udio LAG Međimurski doli i bregi	Isplaćeno	Status projekta
1.	Projekt suradnje 1. „Skrivena blaga ruralnog turizma“	LAG Zagorje-Sutla	LAG Sava LAG Zeleni bregi LAG Prizag LAG Mura-Drava LAG MDiB	184.617,89	6.304,33	5.322,82	Završen
2.	Projekt suradnje 2. „Turizmom razvijamo područje“	LAG Moslavina	LAG Baranja LAG MDiB LAG VIP LAG Papuk LAG Srijem	162.120,65	28.601,77	26.684,59	Završen
3.	Projekt suradnje 3: „Okusi tradicije“	LAG Zapadna Slavonija	LAG Posavina LAG Zagorje-Sutla LAG MDiB	73.391,88	14.596,49	14.525,11	Završen
4.	Projekt međunarodne suradnje 4: „Naša Drava“	LAG Mura-Drava LAS Bogatstvo podeželja na SI strani	LAG MDiB LAS Drava LAS TOTI LAS LAS Lastovica LAS OVTAR LAS UE Ormož LAS Haloze	935.005,08	17.098,01	16.839,23	Završen
	Projekt suradnje 5: „Okusi domaće!“	Lag Međimurski doli i bregi	LAG Mura-Drava, LAG Moslavina	80.092,33	14.012,20	13.727,58	Završen
				1.435.227,83	80.612,80	77.099,33	
	Ukupno raspisana sredstva					80.512,80	
	Ukupno isplaćena sredstva					77.099,33	
	Ukupno Ugovorena/raspoloživa sredstva po Ugovoru LAG-APPRRR					78.695,63	
	Razlika raspoloživa/isplaćena					1.596,60	
	% ISKORIŠTENOSTI					97,97	

6.1.3. Financijska realizacija i provedbena učinkovitost

Financijska alokacija za podmjera 19.3 iznosila je 78.695,63 EUR. Ukupno isplaćena sredstva iznosila su 77.099,33 EUR, odnosno 97,97 % raspoloživih sredstava. Svi završni zahtjevi za isplatu odobreni su od strane APPRRR-a, bez utvrđenih nepravilnosti, čime je podmjera 19.3 u potpunosti financijski i administrativno zatvorena.

6.1.4. Kvalitativni učinci i dodana vrijednost LEADER-a

Iako financijski gledano manji, projekti suradnje donijeli su značajne kvalitativne benefite za LAG i područje:

- Jačanje kapaciteta LAG tima: Sudjelovanje u međunarodnom projektu i više domaćih partnerstava omogućilo je zaposlenicima LAG-a stjecanje novih znanja (npr. o upravljanju EU projektima iz drugih fondova, turističkom razvoju, metodama participacije mladih). Tako stečene vještine su ojačale kapacitet LAG-a za buduće inicijative.
- Novi kontakti i partnerstva: Kroz suradnju, LAG je izgradio čvršće veze sa susjednim LAG-ovima, što je rezultiralo nastavkom suradnje i nakon formalnog završetka projekata. Na primjer, nastavljen je običaj razmjene štandova na lokalnim sajmovima s jednim LAG-om, a sa slovenskim partnerom priprema se novi projekt za nadolazeće razdoblje. Ova mreža partnerstva povećava prepoznatljivost LAG-a Međimurski doli i bregi na nacionalnoj i međunarodnoj razini.
- Angažman ciljanih skupina: Projekti suradnje uključili su različite dionike, od poljoprivrednika i poduzetnika, preko mladih, do stručnjaka za prirodu. Ovakav inkluzivan pristup omogućio je da šira lokalna zajednica osjeti korist od LAG aktivnosti, čak i one osobe koje nisu bile direktni korisnici LAG natječaja. Primjer je uključivanje mladih: kroz projekt edukacije o LEADER-u, veći broj mladih ljudi upoznao se s mogućnostima ruralnog razvoja i neki od njih su se potom uključili u rad LAG-a (neki su postali volonteri ili članovi udruga koje LAG okuplja).
- Promocija područja i dobre prakse: Suradnički projekti poslužili su i za promociju međimorskog kraja. Dolasci partnera u Međimurje bili su medijski popraćeni, a LAG je kroz to dobio priliku prezentirati uspješne lokalne projekte širem auditoriju. Ujedno, međimurski primjeri dobre prakse su uključeni u publikacije nastale kroz projekte, što je dodatno **brendiralo područje LAG-a** kao aktivnu i naprednu ruralnu sredinu.

Učinkovitost i pravovremenost provedbe 19.3

LAG je vrlo učinkovito proveo projekte suradnje. Svi planirani projekti započeti su i završeni u predviđenim vremenskim okvirima. Nije bilo značajnih kašnjenja, čak i međunarodni projekt završen je u roku, unatoč izazovima uslijed pandemije COVID-19 (dio aktivnosti je prilagođen ili odgođen kratkoročno, ali krajnji rokovi su ispoštovani). Administrativno, LAG je vrlo dobro savladao zahtjeve prijave i izvještavanja ovih projekata (što su potvrdile i kontrole APPRRR-a koje nisu pronašle nepravilnosti). Troškovi su vođeni transparentno i svrhovito, gotovo da nije bilo neodobrenih troškova ili korekcija. Ova komponenta pokazuje da LAG ima kapacitet ne samo financirati druge, već i sam biti nositelj projekata, što je važna lekcija za budućnost (otvara mogućnost sudjelovanja u većim programima).

6.1.5. Zaključna evaluacija podmjere 19.3

Podmjera 19.3 imala je ulogu jačanja suradnje, prijenosa znanja i umrežavanja LAG-a Međimurski doli i bregi s drugim LAG-ovima na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Iako financijski manjeg obujma u odnosu na podmjeru 19.2, projekti suradnje predstavljali su važan kvalitativni element provedbe LRS-a, jer su omogućili razmjenu iskustava, razvoj novih ideja i jačanje institucionalnih kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika.

U promatranom razdoblju provedeno je ukupno pet (5) projekata suradnje, od čega četiri interteritorijalna projekta na nacionalnoj razini te jedan transnacionalni projekt. Tematski

fokus projekata bio je usmjeren na očuvanje i valorizaciju tradicijske baštine, razvoj ruralnog i aktivnog turizma te promociju lokalnih proizvoda i identiteta područja, što je u potpunosti usklađeno s ciljevima i prioritetima LRS-a.

Financijska realizacija podmjere 19.3 iznosila je 97,97 % raspoloživih sredstava, pri čemu su sva odobrena sredstva utrošena na prihvatljive aktivnosti. Nisu utvrđene nepravilnosti u provedbi, a svi završni zahtjevi za isplatu odobreni su od strane APPRRR-a, čime je podmjera u cijelosti financijski i administrativno zatvorena.

Iako se učinci projekata suradnje ne mogu u potpunosti kvantificirati kroz standardne indikatore, njihova dodana vrijednost vidljiva je kroz jačanje kapaciteta LAG-a, uspostavu dugoročnih partnerstava te povećanu vidljivost područja LAG-a Međimurski doli i bregi. Sudjelovanje u projektima suradnje omogućilo je LAG-u stjecanje iskustva u provedbi složenijih projekata, što predstavlja važnu osnovu za buduće inicijative u novom programskom razdoblju.

Zaključno, može se ocijeniti da je podmjera 19.3 u potpunosti ostvarila svoju svrhu u okviru LRS-a te značajno doprinijela jačanju umrežavanja, partnerstva i prijenosa znanja, što predstavlja jednu od temeljnih dodanih vrijednosti LEADER/CLLD pristupa.

7. PODMJERA 19.4.

TO 2.2.2. Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS-a (Podmjera 19.4.)

Tip operacije 2.2.2. sukladan je Podmjeri 19.4. Programa ruralnog razvoja RH te se odnosi na tekući rad LAG-a, animaciju lokalnog stanovništva, jačanje kapaciteta lokalnih dionika te administrativnu i stručnu podršku provedbi svih mjera LRS-a. Financijska alokacija za ovaj tip operacije iznosila je 25 % ukupnih sredstava predviđenih za Podmjere 19.2. i 19.3., odnosno **413.152,06 EUR**.

Podmjera 19.4. predstavlja temeljnu horizontalnu komponentu provedbe LRS-a, budući da bez nje ne bi bila moguća provedba nijedne druge podmjere. Upravo se kroz ovu podmjeru osigurava operativna sposobnost LAG-a za:

- pripremu i provedbu LAG natječaja,
- administrativnu obradu projektnih prijava,
- komunikaciju s korisnicima i APPRRR-om,
- provedbu kontrola na terenu,
- animaciju lokalnog stanovništva,
- informiranje i vidljivost LEADER/CLLD pristupa.

7.1. Organizacijski kapaciteti i ljudski resursi LAG-a

Ured LAG-a Međimurski doli i bregi tijekom cijelog promatranog razdoblja osiguravao je kontinuiranu stručnu, administrativnu i tehničku podršku provedbi LRS-a. Prosječan broj zaposlenih u LAG-u iznosio je 3 djelatnika, što se zadržalo i do kraja 2025. godine.

Unatoč relativno malom broju zaposlenih, LAG je paralelno provodio sve ključne zadaće vezane uz:

- Pripremu i provedbu 8 LAG natječaja u okviru podmjere 19.2.,
- obradu ukupno 100 odobrenih projekata korisnika,
- pripremu, provedbu i koordinaciju 5 projekata suradnje u okviru podmjere 19.3.,
- administrativnu i savjetodavnu podršku korisnicima,
- kontrolu provedbe projekata, uključujući kontrole na terenu,
- animaciju lokalnog stanovništva i dionika,
- edukaciju korisnika, članova LAG-a i šire javnosti,

Rad LAG-a redovito je praćen i usmjeravan kroz rad tijela LAG-a. U izvještajnom razdoblju održano je:

- 46 sjednice Upravnog odbora,
- 9 sjednice Nadzornog odbora,
- 15 sjednica Skupštine,
- 57 koordinacijskih i radnih sastanaka.

Članovi tijela LAG-a svoj su rad obavljali bez ikakve novčane naknade, čime se dodatno potvrđuje snažan volonterski i partnerski karakter LAG-a.

7.2. Animacija, edukacija, promocija i vidljivost LEADER/CLLD pristupa

Uz provedbu projekata, LAG Međimurski doli i bregi provodio je izrazito intenzivne aktivnosti animacije, edukacije i promocije, koje značajno nadilaze uobičajenu razinu aktivnosti LAG-ova.

U promatranom razdoblju LAG je organizirao i/ili sudjelovao u velikom broju edukativnih, animacijskih i promotivnih aktivnosti, s ukupno više tisuća sudionika, uključujući:

- radionice za korisnike, članove i lokalno stanovništvo,
- studijska putovanja,
- edukacije u području ruralnog razvoja, poduzetništva i društvene uključenosti,
- aktivnosti povezane s provedbom projekata suradnje,
- sudjelovanje u radu nacionalnih i europskih mreža.

Ove aktivnosti bile su usmjerene na:

- prijenos znanja i inovacija u poljoprivredi i ruralnom razvoju,
- razvoj malog poduzetništva,
- društvenu uključenost i smanjenje socijalne isključenosti,
- jačanje uloge JLS-ova u lokalnom razvoju,
- jačanje kapaciteta udruga i lokalnih inicijativa.

Posebna dodana vrijednost LAG-a očituje se u kontinuiranoj i sustavnoj promociji područja i LEADER pristupa, kroz:

- godišnje izdavanje vlastitog tiskanog biltena „*Moji doli i bregi*“,
- višegodišnje provođenje fotografskih natječaja,
- iznimno aktivnu prisutnost na društvenim mrežama,
- redovitu i vidljivu suradnju s lokalnim i regionalnim medijima,
- izradu promotivnih materijala i audiovizualnog sadržaja.

Ovakav kontinuitet i intenzitet promotivnih aktivnosti značajno nadilazi standardnu praksu većine LAG-ova, te predstavlja jasan primjer dodane vrijednosti LEADER/CLLD pristupa.

Tablica 11. Planirani / ostvareni rezultati za Strateški cilj 2 „Razvoj revitalizacije i održivog korištenja razvojne resursne osnove s jačanjem CLLD pristupa lokalnom razvoju“ za promatrano razdoblje

REZULTAT / INDIKATOR	PLANIRANO (za cijelo programsko razdoblje)	OSTVARENO do kraja 2025.
Broj zaposlenih putem projekata kojima je dodijeljena potpora iz PRR 2014.-2020.	2	2
Postotak ruralnog stanovništva koji ima koristi od poboljšanih usluga/ infrastruktura financiranih iz PRR 2014.-2020. putem Mjere 19	50%	95 %
Jačanje veza između LAG-ova i različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem implementacijom projekata suradnje na nacionalnoj razini – broj pr.surad	4	4
Jačanje veza između LAG-ova i različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem implementacijom projekata suradnje na međunarodnoj razini – broj pr.sur	1	1
1.Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	12	82
1a.Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	120	261
2.Broj organiziranih aktivnosti cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	8	9
2a.Broj sudionika i programima cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	80	114
3.Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	8	157
3a.Broj sudionika u animacijskim aktivnostima LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	80	644
4.Broj animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima -jls	17	125
4a.Broj sudionika animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima -jls	170	1286

7.3. Ostvarenje pokazatelja i analiza rezultata

Iz Tablice 11 vidljivo je da su gotovo svi pokazatelji podmjere 19.4. značajno premašeni u odnosu na planirane vrijednosti. Posebno se ističu pokazatelji koji se odnose na:

- broj animacijskih aktivnosti,
- broj sudionika edukacija i radionica,
- aktivnosti usmjerene na društvenu uključenost i lokalni razvoj,
- uključivanje JLS-ova i lokalnih dionika.

Ostvareni rezultati višestruko nadmašuju planirane vrijednosti, što jasno upućuje na iznimno visok intenzitet rada LAG-a, ali i na realnu potrebu za većim brojem aktivnosti nego što je inicijalno bilo predviđeno LRS-om. Razlog tome leži u veličini područja LAG-a, raznolikosti lokalnih potreba te velikom interesu lokalnog stanovništva za sudjelovanje u razvojnim procesima.

7.4. Kontrole, terenski rad i administrativna složenost

Važan, ali često nedovoljno vidljiv dio rada u okviru podmjere 19.4. odnosi se na kontrole provedbe projekata na terenu, administrativne provjere i koordinaciju s APPRRR-om. LAG je, uz redovne administrativne poslove, provodio i:

- terenske kontrole projekata,
- savjetovanja korisnika tijekom provedbe,
- praćenje rokova, dokumentacije i isplata.

Ove aktivnosti zahtijevale su visoku razinu stručnosti, kontinuirano usavršavanje zaposlenika te dodatno vrijeme i angažman, koji nisu proporcionalno praćeni povećanjem financijske alokacije ili broja zaposlenih.

7.5. Evaluacijski osvrt: dostatnost alokacije i stvarni opseg rada

Evaluacijski gledano, podmjera 19.4. pokazala je da je financijska alokacija bila dostatna za osnovno funkcioniranje LAG-a, ali nedostatna u odnosu na stvarni opseg aktivnosti, broj provedenih mjera i intenzitet rada. Mali broj zaposlenih, uz iznimno velik broj aktivnosti, projekata, kontrola i edukacija, jasno ukazuje na visoku učinkovitost, ali i opterećenost LAG tima.

Unatoč tome, LAG Međimurski doli i bregi je:

- uspješno proveo LRS,
- osigurao visoku razinu vidljivosti LEADER pristupa,
- kontinuirano jačao kapacitete lokalnih dionika,
- paralelno sudjelovao i u provedbi projekata izvan LEADER programa, čime je dodatno povećao razvojni učinak na području LAG-a.

7.6. Zaključak podmjere 19.4.

Podmjera 19.4. u potpunosti je ostvarila svoju svrhu te predstavlja temeljni stup provedbe LRS-a. Ostvareni rezultati jasno pokazuju da je LAG Međimurski doli i bregi radio iznad planiranih kapaciteta, s iznimno visokim brojem aktivnosti i sudionika, uz vrlo ograničene ljudske i financijske resurse.

U tom smislu, provedba podmjere 19.4. ne pokazuje samo administrativnu uspješnost, već i visoku razinu profesionalnosti, predanosti i odgovornosti LAG-a prema lokalnoj zajednici, što predstavlja snažnu osnovu za daljnji razvoj i provedbu LRS-a u novom programskom razdoblju.

Iskustva iz provedbe ove podmjere jasno upućuju na potrebu jačanja ljudskih i finansijskih kapaciteta LAG-a u budućem programskom razdoblju, kako bi se zadržala postignuta razina kvalitete i intenziteta rada.

8. MEĐUSOBNA POVEZANOST PODMJERA 19.2., 19.3. I 19.4. U PROVEDBI LRS-A

Provedba Lokalne razvojne strategije LAG-a Međimurski doli i bregi u razdoblju 2014.-2020. ne može se sagledavati kroz pojedinačne podmjere Mjere 19 izolirano, već isključivo kroz njihovu međusobnu povezanost i komplementarno djelovanje. Podmjere 19.2., 19.3. i 19.4. činile su funkcionalnu cjelinu kroz koju se LEADER/CLLD pristup operacionalizirao na području LAG-a, pri čemu je svaka podmjera imala jasno definiranu, ali međusobno uvjetovanu ulogu.

Podmjera 19.2. predstavljala je središnji provedbeni mehanizam Lokalne razvojne strategije, kroz koji su ostvareni konkretni razvojni učinci na terenu putem financiranja projekata krajnjih korisnika. Visoka razina finansijske realizacije (96,26 %), velik broj odobrenih i uspješno završenih projekata te uravnotežena teritorijalna pokrivenost ulaganja potvrđuju da je LAG učinkovito usmjeravao sredstva u projekte koji su odgovarali stvarnim potrebama lokalne zajednice.

Ostvareni rezultati podmjere 19.2. ne bi bili mogući bez kontinuirane i intenzivne potpore iz podmjere 19.4. Upravo je podmjera 19.4. osigurala organizacijske, administrativne i ljudske kapacitete potrebne za cjelokupni provedbeni ciklus LRS-a: od animacije i informiranja potencijalnih korisnika, preko pripreme i provedbe LAG natječaja, administrativne obrade projektnih prijava, komunikacije s APPRRR-om, do praćenja provedbe projekata i provođenja terenskih kontrola. Analiza pokazuje da je intenzitet aktivnosti u okviru 19.4. višestruko nadmašio inicijalne planske pretpostavke LRS-a, što se očituje u znatno premašenim pokazateljima broja aktivnosti i sudionika.

Podmjera 19.3. dodatno je ojačala provedbu LRS-a kroz projekte suradnje koji su omogućili prijenos znanja, razmjenu iskustava i umrežavanje LAG-a s drugim LAG-ovima na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Iako finansijski skromnija u odnosu na 19.2., podmjera 19.3. imala je značajan kvalitativni učinak, osobito u pogledu jačanja kapaciteta LAG tima, razvoja partnerstava i povećanja vidljivosti područja. Stečena iskustva iz projekata suradnje izravno su doprinijela kvalitetnijoj provedbi LRS-a, ali i pripremi LAG-a za sudjelovanje u složenijim razvojnim projektima u budućnosti.

Evalucijski gledano, snažna povezanost podmjera 19.2., 19.3. i 19.4. očituje se u činjenici da su se sve tri podmjere provodile paralelno, u istom vremenskom razdoblju, uz isti broj zaposlenih i bez proporcionalnog povećanja finansijskih sredstava za operativne troškove. Isti tim LAG-a bio je istodobno odgovoran za:

- provedbu osam LAG natječaja i administrativnu obradu 100 odobrenih projekata,

- provedbu i koordinaciju pet projekata suradnje,
- intenzivne animacijske, edukativne i promotivne aktivnosti,
- provođenje 90 kontrola na terenu i praćenje provedbe 95 projekata,
- kontinuiranu komunikaciju s korisnicima i nadležnim institucijama.

Ovakav opseg i složenost rada jasno ukazuju na visoku razinu organizacijske učinkovitosti, stručnosti i profesionalnosti LAG-a, ali i na znatno opterećenje ljudskih kapaciteta. Istodobno, ostvareni rezultati: visoka stopa financijske realizacije, velik broj uspješno provedenih projekata, izrazito visoki pokazatelji animacijskih aktivnosti i sudjelovanja lokalnog stanovništva, potvrđuju da je sinergijsko djelovanje podmjera 19.2., 19.3. i 19.4. bilo ključno za uspješnu provedbu LRS-a.

U tom smislu, provedba Lokalne razvojne strategije LAG-a Međimurski doli i bregi ne predstavlja zbroj pojedinačnih mjera, već integrirani razvojni proces u kojem su financijska potpora projektima (19.2.), jačanje suradnje i kapaciteta (19.3.) te operativna i animacijska potpora (19.4.) djelovale kao međusobno povezani i neodvojivi elementi LEADER/CLLD pristupa.

Ovo poglavlje stoga predstavlja prijelaz prema završnoj evaluacijskoj analizi i zaključcima, u kojima će se detaljnije sagledati dugoročni učinci provedbe LRS-a, dodana vrijednost LEADER/CLLD pristupa te preporuke za buduće programsko razdoblje.

9. DODATNA VRIJEDNOST U PROVEDBI LRS LAG-a MEĐIMURSKI DOLI I BREGI

Uz provedbu LEADER mjere u okviru Programa ruralnog razvoja, LAG Međimurski doli i bregi ostvario je značajnu dodatnu vrijednost u provedbi Lokalne razvojne strategije kroz sudjelovanje i provedbu niza projekata financiranih iz drugih nacionalnih i europskih izvora. Ovi projekti nisu bili financirani iz LEADER/CLLD mehanizma, ali su tematski, sadržajno i provedbeno izravno doprinosili ostvarenju ciljeva LRS-a.

U promatranom evaluacijskom razdoblju LAG je sudjelovao u provedbi projekata financiranih iz programa Interreg, Europskog socijalnog fonda, Erasmus+, kao i kroz nacionalne programe i natječaje resornih ministarstava Republike Hrvatske. Projekti su provedeni u partnerstvu s domaćim i međunarodnim organizacijama, a dio aktivnosti provodio se i samostalno.

Provedbom projekata iz više izvora financiranja LAG je:

- jačao kapacitete lokalnih dionika i ranjivih skupina,
- poticao društvenu uključenost i participaciju lokalnog stanovništva,
- razvijao nova partnerstva na nacionalnoj i međunarodnoj razini,
- dodatno jačao primjenu CLLD načela na svom području.

Istovremeno, provedba ovih projekata omogućila je LAG-u stjecanje dodatnih znanja i iskustava u upravljanju projektima iz različitih fondova, što predstavlja važnu pripremu za potencijalno višefondovsko financiranje LEADER/CLLD pristupa u budućnosti, sukladno praksama u drugim državama članicama Europske unije.

9.1. Pregled provedenih projekata izvan LEADER programa

U nastavku se daje pregled najvažnijih projekata koje je LAG proveo ili u kojima je sudjelovao u evaluacijskom razdoblju, a koji su ostvarili izravan ili neizravan učinak na razvoj područja LAG-a:

- ECOOL-TOUR (Interreg Slovenija–Hrvatska)
Prekogranični projekt usmjeren na održivi turizam i valorizaciju prirodne i kulturne baštine, u okviru kojeg je LAG revitalizirao voćnjak starih sorti, uspostavio edukacijski prostor te organizirao prekogranične sajmove lokalnih proizvoda.
Ukupna vrijednost projekta: 829.360,00 EUR
Udio LAG-a: 136.635,00 EUR
- POP-UP ruralni društveno-inovativni hubovi (ESF)
Projekt usmjeren na razvoj društveno-inovativnih mikro-poduzetničkih inicijativa u ruralnim zajednicama kroz partnerstvo organizacija civilnog društva i visokoobrazovnih ustanova.
Ukupna vrijednost projekta: 158.583,68 EUR
Udio LAG-a: 43.684,10 EUR
- Rural SKILLS (Erasmus+)
Transnacionalni projekt razmjene znanja i dobre prakse u provedbi lokalnih razvojnih strategija LAG-ova iz više država članica EU.
Ukupna vrijednost projekta: 126.155,00 EUR
Udio LAG-a: 20.550,00 EUR
- SMART FARMING – Smart Farming Innovation Brokers (Erasmus+)
Projekt usmjeren na digitalne i tehnološke inovacije u poljoprivredi, jačanje kompetencija poljoprivrednika i razvoj inovacijskih posrednika.
Ukupna vrijednost projekta: 446.842,00 EUR
Udio LAG-a: 30.622,00 EUR
- Odluči danas za bolje sutra
Nacionalni projekt informiranja i savjetovanja građana o EU politikama i mogućnostima financiranja.
Ukupna vrijednost projekta: 6.604,82 EUR
- NEW LOW – Nove mogućnosti učenja o održivom ruralnom turizmu za žene u pograničnim područjima (Erasmus+)
Projekt usmjeren na osnaživanje žena kroz razvoj edukacijskih programa i digitalne platforme za održivi ruralni turizam.
Ukupna vrijednost projekta: 60.000,00 EUR
Udio LAG-a: 13.285,00 EUR

Svi navedeni projekti provodili su se na području većeg broja jedinica lokalne samouprave unutar LAG-a, pri čemu je LAG kontinuirano nastojao osigurati da se razvojni učinci i financijska sredstva što ravnomjernije reflektiraju na cijelo područje LRS-a.

9.2. Organizacijski učinak

Posebno je važno naglasiti da su svi navedeni projekti provedeni paralelno s punom provedbom LEADER mjere, uključujući:

- provedbu podmjera 19.1., 19.2., 19.3. i 19.4.,
- raspisivanje i provedbu LAG natječaja,
- administrativnu obradu i praćenje projekata korisnika,
- provedbu animacijskih i edukativnih aktivnosti,
- provedbu terenskih kontrola i suradnju s APPRRR-om.

Sve navedene aktivnosti provodio je isti, ograničen broj zaposlenika, bez povećanja broja radnih mjesta i bez dodatne naknade u odnosu na redovne obveze iz LEADER programa. Drugim riječima, dodatni projekti iz drugih izvora financiranja značajno su povećali opseg, složenost i intenzitet rada LAG tima, ali nisu bili praćeni proporcionalnim povećanjem financijskih sredstava za operativne troškove i plaće.

Navedeno jasno ukazuje na:

- visoku razinu organizacijske učinkovitosti,
- snažnu motivaciju i profesionalnost zaposlenika,
- izraženi razvoj LAG-a koja nadilazi minimalne ugovorne obveze.

9.3. Zaključna evaluacija dodatne vrijednosti

Provedba projekata izvan LEADER/CLLD okvira predstavlja jasnu dodanu vrijednost u provedbi LRS-a LAG-a Međimurski doli i bregi. Ovi projekti doprinijeli su jačanju lokalnih kapaciteta, povećanju vidljivosti LAG-a, razvoju novih partnerstava te dodatnom razvoju kompetencija LAG tima i lokalnih dionika.

Iako nisu financirani iz LEADER mjere, njihovi učinci izravno su se prelijevali na provedbu LRS-a i jačanje CLLD pristupa na području LAG-a. U tom smislu, LAG Međimurski doli i bregi se u evaluacijskom razdoblju profilirao kao proaktivan, razvojno orijentiran i iznadprosječno angažiran LAG, sposoban provoditi kompleksne razvojne procese i izvan osnovnog okvira LEADER programa.

10. ZAKLJUČCI PROVEDBE LRS LAG-A MEĐIMURSKI DOLI I BREGI 2014.-2020.

Završna evaluacija provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a Međimurski doli i bregi za razdoblje 2014.-2020. pokazuje da je Strategija provedena **učinkovito, svrhovito i s vrlo visokim razvojnim učinkom**, unatoč složenom institucionalnom okruženju, višestrukim izmjenama programskih pravila te ograničenim ljudskim i financijskim resursima.

Analiza svih podmjera Mjere 19 (19.1., 19.2., 19.3. i 19.4.) potvrđuje da je LAG tijekom cijelog razdoblja djelovao kao ključni nositelj lokalnog razvoja, čija je uloga daleko nadilazila formalne administrativne obveze definirane Sporazumom i ugovorima o provedbi.

Ključni zaključci evaluacije su sljedeći:

• Visoka financijska realizacija LRS-a

Ukupna iskorištenost sredstava Mjere 19 iznosila je iznad 95 % na razini cijele strategije, pri čemu su podmjere 19.2. i 19.3. ostvarile iznimno visoku stopu realizacije (96,26 % odnosno 97,97 %). Time je potvrđena sposobnost LAG-a za učinkovito planiranje, realokaciju i provedbu sredstava u skladu s interesom i potrebama lokalnih dionika.

• Izravni i mjerljivi razvojni učinci na lokalnu zajednicu

Provedbom podmjere 19.2. financirano je ukupno 95 projekata krajnjih korisnika, uključujući mala poljoprivredna gospodarstva i jedinice lokalne samouprave. Projekti su rezultirali modernizacijom poljoprivredne proizvodnje, jačanjem konkurentnosti OPG-ova, poboljšanjem društvene infrastrukture te vidljivim povećanjem kvalitete života stanovništva na gotovo cijelom području LAG-a.

• Izrazita teritorijalna ravnomjernost ulaganja

LRS je provedena na području 17 JLS-ova, pri čemu su koristi od ulaganja osjetili stanovnici gotovo svih naselja. Posebno je značajan podatak da je planirani pokazatelj obuhvata ruralnog stanovništva poboljšanom infrastrukturom (50 %) premašen te ostvaren na razini od 95 %.

• Snažna dodana vrijednost kroz projekte suradnje (19.3.)

Iako financijski manjeg obujma, projekti suradnje imali su snažan kvalitativni učinak: jačanje kapaciteta LAG tima, prijenos znanja, uspostavu dugoročnih partnerstava i povećanu vidljivost područja na nacionalnoj i međunarodnoj razini. LAG je pokazao sposobnost ne samo upravljanja sredstvima, već i aktivnog sudjelovanja kao nositelj i partner u složenim projektima.

• Uloga podmjere 19.4.

Evaluacija jasno pokazuje da bez podmjere 19.4. ne bi bila moguća provedba nijedne druge podmjere. Isti mali tim zaposlenika paralelno je provodio sve operativne, administrativne, animacijske, edukativne i kontrolne aktivnosti, uz istodobnu provedbu projekata suradnje i dodatnih EU projekata izvan LEADER programa.

• Nerazmjer između opsega rada i dostupnih resursa

Iako su rezultati iznadprosječni, evaluacija jasno ukazuje na strukturni problem: opseg aktivnosti, broj projekata, intenzitet animacije i administrativna složenost višestruko su premašili inicijalne planske pretpostavke LRS-a, dok broj zaposlenih i financijska alokacija za operativne troškove nisu pratili taj rast.

• Kontinuitet osiguran kroz podmjeru 19.1.

Uspješna izrada nove LRS za razdoblje 2023.-2027. i prvoplasirani rang na natječaju za financiranje LAG-ova potvrđuju visoku kvalitetu strateškog planiranja, prijenos znanja i institucionalnu stabilnost LAG-a.

Zaključno, LAG Međimurski doli i bregi u promatranom razdoblju nije bio samo provedbeno tijelo, već **aktivni pokretač lokalnog razvoja**, s jasnim razvojnim identitetom, visokim stupnjem profesionalnosti i izraženom dodanom vrijednošću LEADER/CLLD pristupa.

11. ZAVRŠNA EVALUACIJSKA OCJENA PROVEDBE LRS LAG-a MEĐIMURSKI DOLI I BREGI 2014.-2020.

Završna evaluacija provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a Međimurski doli i bregi za razdoblje 2014.-2020. pokazuje da je LAG u promatranom razdoblju ostvario iznadprosječne rezultate u pogledu učinkovitosti, pravodobnosti, financijske realizacije i ukupnog razvojnog učinka LEADER/CLLD pristupa, uz istodobno izrazito visoko organizacijsko i operativno opterećenje.

Provedba LRS-a odvijala se u složenom institucionalnom i administrativnom okviru, obilježenom postupnim uspostavljanjem LEADER/CLLD sustava u Republici Hrvatskoj, čestim izmjenama provedbenih pravila, višegodišnjim prijelaznim razdobljem te produženim trajanjem programskog razdoblja. Unatoč navedenim okolnostima, LAG Međimurski doli i bregi osigurao je kontinuiranu, stabilnu i pravodobnu provedbu svih podmjera Mjere 19.

Posebno se ističe činjenica da je cjelokupna provedba LAG natječaja u okviru podmjere 19.2. završena i predana u sustav APPRRR-a do 31. prosinca 2021. godine, znatno prije krajnjih rokova i prije većine drugih LAG-ova u Republici Hrvatskoj. Time je LAG pokazao visoku razinu operativne spremnosti, kvalitetno planiranje provedbe te iznimnu administrativnu učinkovitost. U 2022. godini dovršeni su i svi projekti suradnje u okviru podmjere 19.3., čime je programsko razdoblje u suštinskom smislu zaključeno znatno ranije od formalnog završetka na nacionalnoj razini.

Financijska realizacija LRS-a potvrđuje visoku razinu uspješnosti provedbe:

- podmjera 19.2. ostvarila je **96,26 % iskorištenosti alokacije**,
- podmjera 19.3. **97,97 %**,
- podmjera 19.4. osigurala je provedbu izrazito velikog broja aktivnosti, višestruko iznad planiranih pokazatelja.

Ovakvi rezultati ostvareni su uz prosječno tri zaposlena djelatnika, koji su istodobno provodili sve podmjere Mjere 19, izrađivali novu LRS za razdoblje 2023.-2027., provodili projekte suradnje, organizirali i realizirali velik broj animacijskih i edukativnih aktivnosti te paralelno sudjelovali u provedbi projekata financiranih iz drugih europskih i nacionalnih izvora. Sve navedene aktivnosti provedene su bez povećanja broja zaposlenih i bez dodatne naknade u odnosu na osnovne LEADER obveze, što jasno ukazuje na iznimno visoko opterećenje, ali i na visoku razinu profesionalnosti i predanosti LAG tima.

Evaluacija potvrđuje da je LEADER/CLLD pristup na području LAG-a Međimurski doli i bregi u potpunosti zaživio u praksi, ne samo kroz financiranje projekata krajnjih korisnika, već i kroz:

- snažnu teritorijalnu ravnomjernost ulaganja,
- vrlo visok stupanj uključenosti lokalnog stanovništva,
- razvoj lokalnih partnerstava,
- vidljive i dugoročne učinke na kvalitetu života u ruralnim sredinama.

Posebna dodana vrijednost LAG-a očituje se u njegovoj ulozi razvojnog aktera koji nadilazi minimalne ugovorne obveze. Provedba brojnih projekata izvan LEADER/CLLD okvira (Interreg, ESF, Erasmus+, nacionalni programi) izravno je doprinijela ostvarenju ciljeva LRS-a te dodatno ojačala kapacitete lokalnih dionika i samog LAG-a. Time je LAG Međimurski doli i bregi praktično demonstrirao potencijal višefondovskog i integriranog lokalnog razvoja.

Rezultati podmjere 19.1. i izrada nove Lokalne razvojne strategije za razdoblje 2023.-2027., koja je nakon ocjenjivanja rangirana kao najuspješnija u Republici Hrvatskoj, dodatno potvrđuju stratešku zrelost LAG-a, sposobnost učenja iz prethodnog razdoblja te kvalitetan prijenos iskustava u novo programsko razdoblje (Intervencija 77.06.).

Zaključno, evaluacija provedbe LRS-a 2014.–2020. pokazuje da je LAG Međimurski doli i bregi:

- postigao vrlo visoku razinu financijske i provedbene učinkovitosti,
- proveo strategiju pravodobno i iznad očekivanih rokova,
- ostvario značajne i mjerljive razvojne učinke,
- te razvio snažne institucionalne i ljudske kapacitete za buduće razdoblje.

Rezultati provedbe LRS-a jasno pokazuju da je LAG Međimurski doli i bregi tijekom promatranog razdoblja prerastao u snažnog lokalnog razvojnog aktera, čija uloga nadilazi formalnu provedbu programa i uključuje aktivno povezivanje dionika, poticanje suradnje i dugoročni razvoj lokalne zajednice.